

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Zielonej Górze

LZG.410.007.03.2020

Pan
mł. bryg. Mariusz Wójcik
Komendant Powiatowy
Państwowej Straży Pożarnej
w Świebodzinie

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/20/035 - Funkcjonowanie krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Zielonej Górze
ul. Podgórna 9a, 65-213 Zielona Góra
T +48 68 410 66 00, F +48 68 410 66 39
lzg@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Świebodzinie, ul. Cegielniana 13, 66-200 Świebodzin (dalej <i>Komenda</i> lub <i>KP PSP</i>).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Pan mł. bryg. Mariusz Wójcik, Komendant Państwowej Straży Pożarnej w Świebodzinie (dalej <i>Komendant</i>), od 7 listopada 2018 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Regulacje prawne i organizacja funkcjonowania krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (ksrg) na terenie Powiatu. 2. Wymiana informacji i koordynacja działań jednostek ksrg prowadzących działania ratownicze. 3. Wyposażenie jednostek oraz wyposażenie i wyszkolenie ratowników. 4. Sprawowanie przez komendanta miejskiego PSP nadzoru nad ksrg na terenie Powiatu.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2019 r. do 30 września 2020 r., z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Zielonej Górze
Kontroler	Anna Tronowicz, główny specjalista kontroli państwowej, na podstawie upoważnienia nr LZG/51/2020 z 30 czerwca 2020 r. (akta kontroli str. 1-3)

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA	Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania Komendy w zakresie organizacji krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego na terenie Powiatu. W KP PSP prawidłowo realizowano obowiązki w zakresie sporządzania wymaganej dokumentacji dotyczącej m.in. funkcjonowania krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (dalej <i>system</i> lub <i>ksrg</i>), a włączanie jednostek do ksrg następowało przy uwzględnieniu obowiązujących w tym zakresie przepisów prawa i wewnętrznych procedur. Coroczne sporządzanie analiz zagrożeń, zabezpieczenia operacyjnego i planów ratowniczych pozwoliło na monitorowanie systemu, w tym m.in. systematyczne analizowanie sił i środków jednostek wchodzących do systemu, ustalenie poziomu zabezpieczenia operacyjnego terenu Powiatu oraz wskazanie elementów systemu, które wymagają zmiany/wzmocnienia. Komendant zapewnił właściwą wymianę informacji między podmiotami ratowniczymi ksrg, określając obowiązujące procedury oraz modernizując łączność radiową,
---------------------	---

¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, dalej: *ustawa o NIK*.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

w sposób zapewniający sprawną i efektywną komunikację na terenie Powiatu. Na potrzeby funkcjonowania systemu wykorzystywał systemy teleinformatyczne m.in. selektywnego alarmowania jednostek OSP, system XAVERY (pozwalający np. na pozycjonowanie pojazdów w czasie działań ratowniczych).

Poza jednym przypadkiem - brakiem ciężkiego samochodu ratowniczo-gaśniczego, Komenda była wyposażona w wymagany sprzęt, środki techniczne oraz pojazdy ratowniczo gaśnicze. Brak ten był wynikiem niewystarczających środków finansowych, a Komendant systematycznie podejmował działania w celu jego uzupełnienia.

Komendant właściwie zorganizował proces doskonalenia zawodowego zarówno strażaków PSP, jak i członków OSP. Określał w tym zakresie potrzeby ratowników, a następnie organizował szkolenia teoretyczne i praktyczne z wykorzystaniem dostępnej infrastruktury szkoleniowej.

NIK pozytywnie ocenia sprawowanie nadzoru nad jednostkami ratowniczymi ksrq. Planowano i przeprowadzano inspekcje tych podmiotów, a ich zakres był zgodny z wyznaczonymi w tym zakresie regulacjami wewnętrznymi Państwowej Straży Pożarnej.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

1. Regulacje prawne i organizacja funkcjonowania ksrq na terenie Powiatu

Opis stanu faktycznego

1.1. Na terenie Powiatu świebodzińskiego (dalej *Powiatu*) działają 32 jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej (dalej *OSP*), z czego dziewięć (28%) jest włączonych do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego. Większość jednostek (osiem) została włączona do ksrq przed wejściem w życie rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 15 września 2014 r. w sprawie zakresu, szczegółowych warunków i trybu włączania jednostek ochrony przeciwpożarowej do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego³ (dalej *rozporządzenie w sprawie włączania do ksrq*). KP PSP obejmuje swoim zasięgiem sześć gmin: Lubrza, Łagów, Skąpe, Szczaniec, Świebodzin, Zbąszynek. W każdej z nich funkcjonowała przynajmniej jedna OSP włączona do ksrq⁴.

(akta kontroli str. 12, 32-33, 722)

Plan sieci podmiotów ksrq Powiatu powstał w listopadzie 2016 r., w oparciu o wskaźniki/założenia (np. prędkość poruszania się po drogach, sieć dróg) przyjęte w dokumencie Komendy Głównej PSP pn. „Metodyka budowy planu sieci jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych przewidzianych do włączenia do ksrq”. Zakładał on, że jednostki ksrq na terenie Powiatu są w stanie udzielić niezbędnej pomocy w czasie do 15 minut 80% ludności Powiatu (podstawowe założenie Metodyki).

Ponieważ według Planu sieci, obszary niechronione, tj. obszary, do których dojazd nastąpiłby po 15 minutach oraz w których funkcjonuje jedna OSP włączona do ksrq, znajdowały się na obszarze dwóch gmin: Lubrzy i Szcząncu, do włączenia do ksrq w latach 2017-2020 zaplanowano dwie jednostki OSP⁵ znajdujące się na ich terenie. O planach włączenia OSP do sieci ksrq poinformowano Wójtów ww. gmin.

(akta kontroli str. 13-31, 722)

³ Dz. U. poz. 1317.

⁴ W Gminie Lubrza i Szczaniec funkcjonowała jedna jednostka ratownicza włączona do ksrq.

⁵ OSP w Mostkach i Smardzewie.

KP PSP jest jednostką ratowniczą, w której działały grupy specjalistyczne: techniczna i wodno-nurkowa. Żadna z jednostek OSP nie była planowana do realizacji ratownictwa specjalistycznego.

(akta kontroli str. 32-33, 722)

W okresie objętym kontrolą na terenie Powiatu wystąpiło łącznie 1219 zdarzeń: 788 w 2019 r. i 431 w I półroczu 2020 r.⁶, z czego 987 (80,9%) uczestniczyła PSP, w 634 (52,0%) jednostki OSP z ksrq.

(akta kontroli str. 37, 722)

Zabezpieczenie operacyjne gmin było systematycznie monitorowane m.in. poprzez coroczne sporządzanie analizy zabezpieczenia operacyjnego Powiatu, w którym analizowano rozmieszczenie jednostek włączonych do ksrq i czas dotarcia na miejsce zdarzenia. Zgodnie z nimi⁷, teren całego Powiatu określono, jako obszar chroniony z czasem dojazdu na miejsce zdarzenia do 8 i 15 minut. Mimo to, we wnioskach z analiz wskazywano, że w celu wzmocnienia systemu, należy dążyć do włączenia dwóch jednostek OSP wytypowanych do włączenia do systemu ksrq w Planie sieci⁸.

(akta kontroli str.144-249, 713, 722)

Według Komendanta, nie włączenie do ksrq dwóch planowanych w Planie sieci jednostek OSP wynikało z niespełnienia przez te jednostki warunków dotyczących potencjału ratowniczego uprawniającego do działania w systemie ksrq.

Wśród elementów, które wpłynęły na poprawę zabezpieczenia operacyjnego Powiatu (z 80% do 100%), mimo nie włączenia do systemu ksrq dwóch planowanych OSP, Komendant wymienił m.in. znaczną poprawę jakości dróg, szczególnie gminnych i powiatowych, których jakość przekłada się na czas dojazdu. Zaznaczył również, że *sporządzana w 2016 roku analiza opierała się na sieci dróg z 2013 roku. W tym czasie powstały nowe drogi, a większość wyremontowano podnosząc ich standard. Dodatkowo, w ostatnich latach w sposób znaczący poprawił się stan wyposażenia jednostek w nowoczesne pojazdy pożarnicze. Niezawodność i sprawność nowych pojazdów OSP wpływa na szybkość podjęcia interwencji przez zastępy ratownicze (np. stare modele potrzebowały czasu do napełnienia zbiorników z powietrzem, które odpowiadały za układ hamulcowy, napędowy itp.).*

(akta kontroli str.714, 717-718, 722-723)

Na terenie Powiatu nie zostały utworzone przez podmioty ksrq wspólne zespoły ratownicze.

(akta kontroli str. 62, 723)

Postanowienia zawartych porozumień w sprawie włączenia OSP do ksrq nakładały na OSP obowiązek informowania m.in. o: stanie dyspozycyjności swoich sił i środków; każdorazowym wyjeździe pojazdów wymienionych w porozumieniu poza teren remizy (m.in. przeglądów, napraw, ćwiczeń; awariach sprzętu, zmianach w stanie ilościowym lub jakościowym sprzętu (zakup, kasacja, przekazanie). Według wyjaśnień Komendanta, obowiązki w zakresie informowania o dyspozycyjności przypominane są systematycznie podczas ćwiczeń i szkoleń. *Funkcjonariusze pełniący służbę na stanowisku kierowania (dalej SK) mają stałą kontrolę nad możliwością użycia sprzętu i pojazdów, aktualnością niezbędnych badań i orzeczeń*

⁶ Zdarzenia dotyczyły: pożarów (371), miejscowych zagrożeń (730), fałszywych alarmów (118).

⁷ Analiza z 21 lutego 2019 r. i 20 lutego 2020 r.

⁸ W latach 2017-2020.

lekarskich oraz niezbędnym wyszkoleniem druhów, którzy dysponowani są do podjęcia działań ratowniczo-gaśniczych.

(akta kontroli str. 621, 624-625)

W okresie objętym kontrolą wystąpiły ogółem 42⁹ przypadki, w których jednostka OSP włączona do ksrq, mimo dyspozycji, nie wyjechała do działań ratowniczych. Najwięcej takich przypadków wystąpiło w OSP Ołobok¹⁰. Najczęstszą przyczyną nie wzięcia udziału w działaniach był brak wymaganej obsady osobowej/brak kierowcy, sporadycznie awaria pojazdu.

(akta kontroli str. 38, 723)

Komendant wyjaśnił, że przypadki nie wyjechania przez OSP są każdorazowo omawiane przez dyżurnych, funkcjonariusza wydziału operacyjnego bezpośrednio z osobą odpowiedzialną za gotowość operacyjną jednostki OSP. Dodatkowo, sprawy dyspozycyjności i problemy z tym związane omawiane są na zebraniach sprawozdawczych w OSP oraz na spotkaniach z Wójtem.

Corocznie KP PSP w Świebodzinie proponuje przeszkolenie większej ilości strażaków ochotników, co skompensowałoby braki osób funkcyjnych, a tym samym ograniczyło brak wyjazdów do zdarzeń. Jednakże jest to uzależnione od możliwości finansowych gminy oraz liczby ochotników w omawianej jednostce.

(akta kontroli str. 714, 718-719)

Według stanu na koniec okresów objętych kontrolą liczba wyszkolonych ratowników OSP wahała się między 12 a 23 (koniec 2019 r.) i między 12 a 26 (lipiec 2020 r.). Zwiększyła się liczba pojazdów ratowniczo-gaśniczych z 17¹¹ do 19¹². W I półroczu 2020 r. w stosunku do 2019 r. poprawił się wskaźnik przybycia na miejsce zdarzenia w czasie do 15 minut z: 83,9%¹³ do 85,9%¹⁴.

Według stanu na koniec 2019 r. wskaźnik procentowy przybycia pierwszego podmiotu ratowniczego na miejsce zdarzenia, w czasie do 15 minut wynosił: 90% w kraju, a w Powiecie 83,9%. Największa różnica w stosunku do wskaźnika krajowego wystąpiła w gminie Łagów wynosząc 65,9%.

(akta kontroli str. 39-40, 723)

Odnosząc się do przypadków i przyczyn przybycia na miejsce zdarzenia przez jednostkę ratowniczo-gaśniczą w czasie powyżej 15 minut, Komendant zauważył, że: *Czas przybycia na miejsce zdarzenia wskazanej w pytaniu Gminy Łagów może być zafałszowany, z uwagi na fakt, że wskaźnik procentowy bierze pod uwagę wszelkie zdarzenia realizowane zarówno przez PSP, OSP należące do ksrq jak i pozostałe jednostki OSP, które bardzo często wzywane są do działań niemających najwyższego priorytetu ratowniczego. System zlicza wszelkie interwencje, bez rozdziału na te z najwyższym priorytetem, gdzie zagrożone jest życie ludzkie czy mienie znacznej wartości, co obliuguje zachowanie czasu przybycia pierwszego zastępu do 15 min., od działań, gdzie czas podjęcia interwencji nie ma najwyższego priorytetu ratowniczego. Przykładem takich działań mogą być np. interwencje związane z usuwaniem owadów błonkoskrzydłych. Podjęcie takich działań odbywa się na zasadzie spokojnego alarmowania jednostki OSP z poza systemu np. telefonicznie, co wpływa pośrednio na bezpieczeństwo druhów (brak pośpiechu*

⁹ 31 w 2019 r. i 11 w I pół. 2020 r.

¹⁰ 12 w 2019 r. i 3 w 2020 r.

¹¹ Gaśnicze: lekkie (3), średnie (11), ciężkie (3).

¹² Gaśnicze: lekkie (3), średnie (12), ciężkie (3); pozostałe (1).

¹³ Koniec 2019 r.

¹⁴ Koniec I półrocza 2020 r.

podczas alarmowania, bezpieczniejsze przybycie do jednostki) oraz wyjazd i dojazd na „spokojnie” bez sygnałów dźwiękowych i świetlnych z zachowaniem zasad ruchu drogowego. Powyższe czynniki mogą więc wpływać na całokształt procentowego wskaźnika przybycia pierwszego zastępu do zdarzenia w czasie do 15 min. i znacząco go obniżać.

(akta kontroli str. 714-715, 719)

1.2. W okresie objętym kontrolą Komendant zawarł jedno porozumienie o włączeniu OSP do sytemu ksrq. Dotyczyło ono jednostki funkcjonującej w systemie od 1 stycznia 2015 r. Porozumienie zawarto w dniu 8 sierpnia 2019 r. z OSP w Lubrzy oraz Gminą Lubrza i było kontynuacją wcześniejszego porozumienia, o włączeniu jednostki do ksrq, zawartego w dniu 8 września 2014 r., stanowiącego podstawę włączenia jednostki do sytemu ksrq na okres 5 lat (od 1 stycznia 2015 r. do 31 grudnia 2019 r.¹⁵).

Na jego podstawie, decyzją z dnia 31 grudnia 2019 r.¹⁶, Komendant Główny PSP z dniem 1 stycznia 2020 r. włączył OSP w Lubrzy do systemu ksrq, do dnia 31 grudnia 2024 r.¹⁷.

(akta kontroli str. 12, 42-59, 724)

OSP w Lubrzy uwzględniona była w zarówno w Planie sieci, jako jednostka funkcjonująca już w ksrq oraz w planach ratowniczych i analizach zabezpieczenia operacyjnego.

W Komendzie nie opracowano odrębnych procedur w zakresie postępowania przy włączaniu jednostek do ksrq. Obowiązywała w tym zakresie Procedura Komendy Głównej P-23 pn. *Rozpatrywanie wniosku do Komendanta Głównego PSP w sprawie włączenia jednostki OSP do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego* oraz pismo KG PSP z dnia 28 marca 2019 r. w sprawie terminów włączania jednostek ochrony ppoż do ksrq (maksymalnie na pięć lat).

(akta kontroli str. 16, 59, 621, 625, 724)

Ocena, czy jednostka spełnia wymagane warunki, następowała po rozpatrzeniu wniosku jednostki, który zawierał m.in. wykaz sił i środków. Analiza treści zawartego porozumienia oraz wniosku OSP wykazała, że zawarte porozumienie regulowało zagadnienia, o których mowa w § 3 ust. 2-3 rozporządzenia w sprawie włączania do ksrq. Na jego podstawie, do systemu ksrq włączono OSP spełniającą kryteria w zakresie przynależności terytorialnej do gminy, na której nie ma innej jednostki OSP włączonej do ksrq, wyposażenia i składu osobowego, tj. spełniającą wymogi określone w Procedurze P-23.

(akta kontroli str. 42-54)

Sześć porozumień o włączeniu jednostki do ksrq było aneksowanych. Wszystkie aneksy zawarto w 2003 r.

(akta kontroli str. 12, 724)

W okresie objętym kontrolą nie wystąpiły przypadki wzywania jednostek OSP włączonych do ksrq do przywrócenia stanu określonego w porozumieniu.

(akta kontroli str. 61, 64, 724)

¹⁵ Decyzja Komendanta Głównego PSP nr IV/49 KSRG (bez daty).

¹⁶ Decyzja nr IV/74 KSRG.

¹⁷ Zgodnie z punktem 3 ppkt 5) Procedury P-23 z 16 kwietnia 2015 r. dotyczącej rozpatrywania wniosku do KG PSP w sprawie włączenia jednostki OSP do ksrq oraz pisma Komendy Głównej PSP z dnia 28 marca 2019 r., nr CKR-II-0120/2-1/19 maksymalny termin obowiązywania porozumień dotyczących włączania jednostek do ksrq nie może przekraczać pięć lat.

Jedna z OSP (w Szczañcu) przez okres dwóch miesięcy (od końca stycznia do końca marca 2019 r.) była wycofana z podziału bojowego ze względu na trudności w uzyskaniu od Wójta Gminy Szczaniec niezbędnej dokumentacji stanowiącej podstawę do uzyskania od Starosty zezwolenia na prowadzenie pojazdów uprzywilejowanych. Komendant uzyskując informację o wycofaniu jednostki z podziału bojowego i tego przyczynach (29 stycznia 2019 r.), niezwłocznie i systematycznie (29 stycznia, 1 i 7 lutego, 14 marca 2019 r.) występował do Wójta o podjęcie działań (wydanie odpowiednich dokumentów), informując jednocześnie o konsekwencjach jego zaniechań. W okresie tym, zabezpieczenie operacyjne Gminy Szczaniec, realizowała sąsiednia Gmina (Zbąszynek).

(akta kontroli str. 61, 702-712)

1.3. W okresie objętym kontrolą, w zakresie współdziałania w akcjach ratowniczo-gaśniczych w Komendzie:

- nie obowiązywały umowy cywilnoprawne;
- obowiązywało siedem porozumień zawartych przez Komendanta, z czego jedno zawarto w okresie objętym kontrolą¹⁸;
- z postanowień żadnego z porozumień nie skorzystano.

(akta kontroli str. 62, 65-66, 724-725)

1.4.-1.5. Komendant corocznie sporządzał: analizę zagrożeń, analizę zabezpieczenia operacyjnego oraz plan ratowniczy. Żaden z ww. dokumentów w trakcie roku nie był aktualizowany.

(akta kontroli str. 67, 144, 250)

Badanie analiz wykazało, że uwzględniono w nich zagadnienia wymienione w § 8 ust. 2 i 3 (analizy zagrożeń) oraz § 8 ust. 4 i § 9 (analizy zabezpieczenia operacyjnego) rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 3 lipca 2017 r. w sprawie szczegółowej organizacji krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego¹⁹ (dalej *rozporządzenie w sprawie ksrg*).

(akta kontroli str. 144, 250)

Wnioski dotyczące funkcjonowania jednostek ksrg zawarte zostały w analizach zabezpieczenia operacyjnego i dotyczyły one m.in.: podnoszenia poziomu przygotowania strażaków poprzez udział w szkoleniach²⁰, kontynuowania wymiany wyeksploatowanych pojazdów, doposażenia jednostek w sprzęt hydrauliczny, podejmowania działań w celu: wzmocnienia operacyjnego obszaru Powiatu poprzez włączenie do systemu ksrg dwóch jednostek OSP: w Mostkach i Smardzewie, poprawy łączności radiowej. Treść wniosków przekazano przedstawicielom gmin oraz OSP.

(akta kontroli str. 137-139, 230, 249, 725)

W celu realizacji wniosków w Komendzie organizowano szkolenia dla strażaków z OSP (*więcej w punkcie 3.4.-3.5. wystąpienia pokontrolnego*), rozbudowano i zmodernizowano system łączności na terenie całego Powiatu, następowała sukcesywna wymiana samochodów w OSP²¹, w tym na takie, które posiadały

¹⁸ Porozumienie z dnia 23 stycznia 2020 r. zawarte z Dowódcą Garnizonu Wędrzyn.

¹⁹ Dz. U. poz. 1319, ze zm.

²⁰ W tym takich organizowanych we własnym zakresie przez OSP.

²¹ W 2019 r. jedno OSP w ksrg (w Lubrzy) zakupiło jeden średni samochód ratowniczo-gaśniczym. W 2020 r. kolejne dwa OSP w ksrg (w Rusinowie i Dąbrowce Wlkp.) planuje zakup po jednym samochodzie ratowniczo-gaśniczym (jeden średni i jeden ciężki).

podstawowy sprzęt hydrauliczny. OSP dokonywały zakupu sprzętu (m.in. agregatów prądotwórczych, radiotelefonów) i wyposażenia osobistego ratowników.

(akta kontroli str. 137-143, 725)

Zakres przedmiotowy sporządzonych w okresie objętym kontrolą planów ratowniczych uwzględniał zagadnienia wymienione w § 7 ust. 2 rozporządzenia w sprawie ksrp oraz, stosownie do § 7 ust. 1 pkt 1 ww. rozporządzenia, został zatwierdzony przez Starostę Powiatu, po zasięgnięciu opinii Lubuskiego Komendanta Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp.

(akta kontroli str. 67-136)

1.6. W czasie epidemii koronawirusa COVID-19, współpracowano z przedstawicielami: jednostek samorządu terytorialnego (burmistrzami/wójtami, Starostą), Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej, Policji, Powiatowego Centrum Zarządzania Kryzysowego w Świebodzinie, Szpitala oraz jednostkami OSP. Komendant opisując zakres współpracy, wyjaśnił, że: *W jej ramach uzgadniano kwestie kompetencji zadaniowej poszczególnych służb i instytucji oraz przestrzegania reżimu sanitarnego w czasie pandemii. Podczas całego okresu pandemii podmioty wymieniają się informacjami związanymi z zapobieganiem zarażeniu się chorobą, sposobami postępowania na wypadek kontaktu z osobą zakażoną lub procedurami wynikającymi z zarażenia się wirusem. Umożliwia to między innymi szybszą identyfikację osoby potencjalnie zarażonej lub będącej w kwarantannie, co pozwala na skuteczniejszą i adekwatną reakcję ratowników podczas działań ratowniczo - gaśniczych. Np. na czas prowadzonych działań na przejściu granicznym przekazano namiot pneumatyczny wraz z wyposażeniem, prowadzone były działania wspomagające Straż Graniczną w zakresie kontroli temperatury osób powracających do kraju. Dla świebodzińskiego szpitala udostępniono dwa namioty wraz z wyposażeniem. Cyklicznie przeprowadzane są tam działania kwatermistrzowskie. Dodatkowo przekazano dwa namioty pneumatyczne dla Wielospecjalistycznego Szpitala Wojewódzkiego w Gorzowie Wielkopolskim.*

Z każdej gminy z terenu Powiatu wyznaczono po jednej jednostce OSP z ksrp (sześć) w celu dysponowania jej do działań związanych z koronawirusem (pomoc osobom przebywającym na kwarantannie). Jednostki te wyposażono w środki ochrony osobistej, a ich przedstawiciele zostali przeszkoleni w zakresie używania środków ochrony oraz realizowania zadań związanych z koronawirusem w zakresie działań ratowniczych, jak i działań związanych z dowozem żywności osobom objętym kwarantanną.

(akta kontroli str. 621, 625-628, 662-676)

Sytuacja epidemiologiczna związana z koronawirusem nie wpłynęła negatywnie na gotowość operacyjną jednostek oraz organizację i prowadzenie działań ratowniczo-gaśniczych.

(akta kontroli str. 626, 726)

W celu zabezpieczenia strażaków ksrp przed zakażeniem w czasie prowadzenia działań ratowniczych podejmowano m.in. działania wzmacniające reżim sanitarny oraz nadzór nad nim, w tym m.in.: przeprowadzono szkolenie/instrukcję w zakresie: zachowań zapobiegających zarażeniu, prawidłowego mycia rąk; zapewniono środki dezynfekcyjne w pojazdach, budynkach Komendy; wprowadzono system dezynfekcji klamek, drzwi, poręczy, części pojazdu; wstrzymano/ograniczono wizyty osób postronnych w Komendzie; odwołano prowadzenie zajęć edukacyjnych dla

podmiotów zewnętrznych na terenie jednostki; odstąpiono od prowadzenia czynności kontrolnych w podmiotach zewnętrznych.

(akta kontroli str. 621, 625-628, 638-661, 726)

Łączna liczba zdarzeń związanych z pandemią koronawirusa²² wyniosła 123²³, z czego w: 13 uczestniczyły jednostki OSP z ksrg, 59 jednostki OSP spoza ksrg, a 51 jednostki PSP.

(akta kontroli str. 621, 628)

1.7. Wśród trudności w zakresie funkcjonowania jednostek ksrg, Komendant wymienił problemy we współpracy z Wójtem jednej z gminy Powiatu (opis w punkcie 1.2. *wystąpienia pokontrolnego*).

(akta kontroli str. 621, 628-629)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym obszarze.

OBSZAR

2. Wymiana informacji i koordynacja działań jednostek ksrg prowadzących działania ratownicze

Opis stanu
faktycznego

2.1. Obowiązujące w Komendzie zasady powiadamiania i współdziałania podmiotów podczas działań ratowniczych ujęte zostały w dokumencie pn. „Zasady organizacji łączności alarmowania, powiadamiania, dysponowania oraz współdziałania na potrzeby działań ratowniczych”²⁴. W zasadach tych określono m.in. organizację:

- łączności, alarmowania, powiadamiania, dysponowania oraz współdziałania na potrzeby działań ratowniczych z punktu widzenia zadań realizowanych przez kierującego działaniem ratowniczym (w szczególności na poziomie interwencyjnym i taktycznym);
- łączności w sieciach radiowych UKF PSP wykorzystywanych podczas prowadzenia działań ratowniczo-gaśniczych;
- łączności na potrzeby wymiany informacji z innymi służbami i podmiotami współpracującymi na potrzeby działań ratowniczych.

(akta kontroli str. 409-432, 727)

Zasady powiadamiania i współdziałania podmiotów podczas działań ratowniczych zawarte zostały również w Procedurze dysponowania sił i środków jednostek ochrony przeciwpożarowej oraz doraźnego zabezpieczenia operacyjnego terenu powiatu po zadysponowaniu zasobów ratowniczych do zdarzeń²⁵ (dalej *Procedura dotycząca dysponowania sił i środków*). Jednym z jej celów było wskazanie możliwości wykorzystania do zabezpieczenia operacyjnego terenu OSP. Procedura nakładała obowiązek, w zależności od rodzaju zdarzenia, informowania Policji i Pogotowia Ratunkowego oraz innych służb wymienionych w planach ratowniczych o zdarzeniu.

²² Do 21 lipca 2020 r.

²³ Zdarzenia związane z koronawirusem polegały na: dowozie żywności i leków dla osób przebywających na kwarantannie (PSP i OSP), działaniach wspierających Straż Graniczną polegających na pomiarze temperatury na przejściu granicznym w Świecku.

²⁴ Kwiecień 2016 r.

²⁵ Procedura z dnia 22 sierpnia 2013 r. Komendanta PSP w Świebodzinie uzgodniona z Lubuskim Komendantem Wojewódzkim PSP.

(akta kontroli str. 441-448, 727)

W Komendzie obowiązywały również standardowe procedury operacyjne opisujące²⁶ schemat postępowania, przy wystąpieniu danego rodzaju zdarzenia (np. ratownictwa technicznego, anomalii pogodowych, gwałtownych opadów deszczu).

(akta kontroli str. 449-454, 727)

Według Komendanta: *Zasady powiadamiania zastępów OSP wdraża się do stosowania przez kursy, szkolenia i ćwiczenia. Weryfikacja znajomości zasad odbywa się podczas działań, ćwiczeń i inspekcji. W odniesieniu do innych podmiotów współdziałających np. Policji, ZRM, Pogotowia Gazowego czy Energetyczne itp. odbywa się to na ogólnie przyjętych zasadach poprzez telefony alarmowe tych służb lub dostępne na SK bezpośrednie telefony na stanowiska dyspozytorskie poszczególnych służb, na których pełnione są całodobowe dyżury. W razie potrzeby zadysponowania do zdarzeń służb poziomu wojewódzkiego czy krajowego odbywa się na podstawie złożonego zapotrzebowania przez dyżurnego Stanowiska Kierowania do Wojewódzkiego Stanowiska Kierowania w Gorzowie Wlkp.*

(akta kontroli str. 715, 719-720)

2.2. Opisując zakres współpracy z innymi podmiotami przy prowadzeniu działań ratowniczych, Komendant wyjaśnił: *Komenda stale współpracuje z jednostkami organizacyjnymi innych służb tj. Policją, Zespołami Ratownictwa Medycznego czy służbami leśnymi. Są to służby stale współdziałające przy różnego rodzaju zdarzeniach z Państwową Strażą Pożarną. Kierujący Działaniem Ratowniczym (KDR) korzystając ze swoich uprawnień ma prawo zażądać zadysponowania do zdarzenia służb i podmiotów, które w trakcie prowadzenia działań ratowniczo-gaśniczych są według niego niezbędne do prowadzenia skutecznych działań oraz likwidacji zdarzenia. W zależności od rodzaju zdarzenia, KDR poprzez Stanowisko Kierowania może zadysponować na miejsce podmioty odpowiedzialne np. za infrastrukturę drogową, wodno-kanalizacyjną czy gazową. W zależności od stopnia i skali zdarzenia w celu jego likwidacji Stanowisko Kierowania informuje gminne czy powiatowe służby zarządzania kryzysowego, Wójtów oraz Burmistrzów, które to organy według swoich kompetencji udzielają wsparcia KDR. (...)*

(akta kontroli str. 622, 629-630)

Ustalenia dotyczące zawartych przez Komendanta porozumień opisane zostały w punkcie 1.3. *wystąpienia pokontrolnego.*

2.3. Łączność na terenie Powiatu organizowano w oparciu Instrukcję w sprawie organizacji łączności radiowej, która regulowała m.in. zasady budowy sieci radiowych, wymagania techniczne dla radiotelefonów, prowadzenia korespondencji radiowej²⁷.

(akta kontroli str. 366-369, 401-408, 728)

W celu pokrycia sygnałem radiowym terenu Powiatu, w 2019 r.²⁸ zmodernizowano łączność radiową. Polegała ona m.in. na: wyniesieniu dodatkowych trzech anten, w oddalonych od siebie miejscach Powiatu²⁹, wymianie anteny dotychczas

²⁶ Standardowe Procedury Operacyjne z lipca 2008 r. opracowane przez KW PSP.

²⁷ Instrukcja z dnia 5 kwietnia 2019 r. w sprawie organizacji łączności radiowej stanowiąca załącznik do rozkazu nr 8 KG PSP z dnia 5 kwietnia 2019 r. w sprawie wprowadzenia zasad organizacji łączności radiowej.

²⁸ Wcześniej występowały utrudnienia w nawiązaniu łączności i prowadzenia zrozumiałej dla obu stron korespondencji radiowej. Było to wynikiem infrastruktury (jedna antena zlokalizowana w KP PSP), ukształtowania terenu, występujące duże obszary leśne, nasycenie przestrzeni sygnałem radiowym.

²⁹ Na Urzędzie Gminy w Skąpcym, Urzędzie Gminy Łagów, oraz Urzędzie Miasta Zbąszynek.

działającej (usytuowana obok budynku Komendy) oraz modernizacji systemu radiokomunikacyjnego na działające w trybie VOTING oparte na systemie Multikom3 IP Connect, który umożliwia pracę kilku stacji bazowych zainstalowanych na danym obszarze na tej samej częstotliwości fizycznej.

(akta kontroli str. 370-399, 622, 630)

Organizację łączności na miejscu działań ratowniczych określono w dokumencie pn. „Organizacja łączności w sieci radiowej UKF KP PSP w Świebodzinie”, w którym przedstawiono m.in. schemat łączności radiowej w ramach prowadzonych działań oraz określono zasady łączności na potrzeby kierującego działaniem ratowniczym w zależności od poziomów dowodzenia, czyli: interwencyjnym, taktycznym i strategicznym.

(akta kontroli str. 401-408)

Na potrzeby działań ratowniczych w łączności radiowej wykorzystywany jest kanał B112 MSW, HEMS PL (łączność radiowa ze śmigłowcami Lotniczego Pogotowia ratunkowego), U02 KSWL (łączność radiowa z innymi statkami powietrznymi), B094 KSH (do kontaktu z obozami harcerskimi). Według Komendanta: *Wszystkie radiotelefony przewożne i noszone posiadają w swojej obsadzie kanałowej zaprogramowane ww. kanały, które mogą być wykorzystane do korespondencji ze służbami współdziałającymi i innymi podmiotami podczas działań.*

(akta kontroli str. 622, 631, 728)

W łączności wykorzystywana jest łączność radiowa analogowa.

(akta kontroli str. 365)

2.4. Na terenie Powiatu funkcjonuje system selektywnego alarmowania (zdalne uruchamianie syreny alarmowej w jednostce OSP), który obejmuje wszystkie jednostki OSP włączone do ksrg oraz jedną jednostkę spoza ksrg (OSP w Smardzewie). Dodatkowo, z systemu SWD-ST automatycznie wysyłane są wiadomości SMS do poszczególnych druhów OSP z jednostki zadysponowanej do zdarzenia. Wiadomość SMS zawiera informacje dotyczące charakteru zdarzenia (pożar/miejscowe zagrożenie) oraz jego współrzędne geograficzne.

(akta kontroli str. 357, 622, 631-632, 728)

2.5. W Komendzie wykorzystuje się następujące systemy teleinformatyczne na potrzeby funkcjonowania ksrg:

- SWD-ST – system wspomagania decyzji (zawiera informacje m.in. o sprzęcie, wyposażeniu, funkcjonariuszach i członkach OSP). Aktualizacja danych odbywa się na bieżąco na SK;
- DSP-15 – system zdalnego uruchamiania syreny alarmowej w remizach OSP w ksrg;
- łączność bezprzewodowa – łączność radiowa wykorzystywana podczas działań ratowniczych
- systemy telefoniczne – stacjonarne i GSM;
- sieć informatyczna OST 112 – połączenie z centrami powiadomienia ratunkowego;
- ELTE GPS – nawigacja samochodowa;

- system XAVERY – mapa cyfrowa pozwalająca m.in. pozycjonowanie pojazdów ratowniczych lub służb współdziałających w czasie rzeczywistym, możliwość wysłania do wyznaczonych osób informacji o zdarzeniu.

(akta kontroli str. 357-358, 361-365, 728-729)

2.6. Działania ratownicze dokumentowane były w sposób wymagany § 34 ust. 2 i 3 rozporządzenia w sprawie ksrg.

Weryfikacja prawidłowości sporządzonej dokumentacji była kilkuetapowa. Sporządzona przez KDR informacja ze zdarzenia była wstępnie sprawdzana przez dyżurnego SK, następnie przekazywana w formie elektronicznej w tym samym celu do Wojewódzkiego Stanowiska Koordynacji Ratownictwa i Krajowego Centrum Koordynacji Ratownictwa i Ochrony Ludności. Pełna dokumentacja – informacja ze zdarzenia wraz ze wszystkimi ewentualnymi załącznikami, w wersji papierowej przekazywana była do jej weryfikacji/kontroli do Wydziału operacyjno-kontrolno-rozpoznawczego, a następnie do Komendanta i jego zastępcy.

(akta kontroli str. 360, 729)

2.7. Stosownie do § 4 ust. 1 pkt 8 rozporządzenia w sprawie ksrg, Komendant ustalił (w formie procedury) zasady dysponowania sił i środków jednostek ochrony przeciwpożarowej³⁰. Procedura dotyczyła wszystkich dziedzin ratownictwa, o których mowa w rozporządzeniu w sprawie ksrg (tj. technicznego, chemiczno-ekologicznego, medycznego).

(akta kontroli str. 441-448)

2.8. Stanowisko Kierowania Komendy zorganizowano w sposób spełniający wymogi określone w § 54 ust. 2 rozporządzenia w sprawie ksrg, tj. zapewniono:

- pomieszczenia do obsługi zgłoszeń alarmowych oraz wspomagania lub koordynacji działań ratowniczych; zaplecze: techniczne, socjalne oraz higieniczno-sanitarne;
- urządzenia techniczne oraz systemy teleinformatyczne zapewniające realizację zadań określonych w § 53 ust. 1 ww. rozporządzenia.

(akta kontroli str. 361-363)

SWD³¹ posiadał funkcjonalności wymagane § 4 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 24 grudnia 2013 r. w sprawie Systemu Wspomagania Decyzji Państwowej Straży Pożarnej³².

(akta kontroli str. 363-365)

W okresie objętym kontrolą sześć osób pełniło służbę na stanowisku kierowania, z czego cztery ukończyły specjalistyczne szkolenie przeprowadzone na bazie Programu Szkolenia Obsad Stanowisk Kierowania PSP. Pozostałe dwie osoby (pracownicy etatowi), zatrudnieni na SK odpowiednio od 1 stycznia 2016 r. i 1 listopada 2019 r., uczestniczyły w przeszkoleniu wewnętrznym przeprowadzonym przez funkcjonariuszy Wydziału operacyjno-kontrolno-rozpoznawczego.

Komendant opisując sposób zapewnienia prawidłowego funkcjonowania SK, wyjaśnił, że: funkcjonariusz przed wykonywaniem samodzielnej pracy na stanowisku odbywał kilkutygodniowe szkolenie indywidualne przeprowadzone przez Wydział

³⁰ Procedura z dnia 22 sierpnia 2013 r.

³¹ Aktualizacji SWD dokonywał dostawca – zgodnie z umową zawartą z Komendą Główną PSP. Aktualizacja danych wprowadzanych do SWD odbywała się na bieżąco.

³² Dz. U. poz. 1723.

Operacyjny oraz praktyki z doświadczonymi funkcjonariuszami SK. Pod ich nadzorem funkcjonariusz samodzielnie prowadził działania i inne czynności przewidziane na tym stanowisku. *Dopiero po deklaracji funkcjonariusza o gotowości do samodzielnego pełnienia obowiązków oraz pozytywnej opinii doświadczonych dyspozytorów SK funkcjonariuszowi powierzono samodzielne pełnienie służby na ww. stanowisku. Dodatkowo, w każdej chwili każdy funkcjonariusz może skonsultować podjęte czynności z Wydziałem Operacyjnym, Z-cą Komendanta mającym nadzór nad funkcjonowaniem SKKP czy dyspozytorami Wojewódzkiego Stanowiska Kierowania w Gorzowie Wlkp.*

Komenda Powiatowa corocznie składa zapotrzebowania na szkolenia dyspozytorów do jednostki nadrzędnej, szczególnie tych z najniższym stażem. Wymienieni funkcjonariusze oczekują na szkolenia ze względu na brak miejsc.

(akta kontroli str. 455, 715, 720)

W 2020 r. Komenda zgłosiła zapotrzebowanie dla jednego funkcjonariusza na szkolenie na stanowisko kierowania.

(akta kontroli str. 537, 720)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym obszarze.

OBSZAR

3. Wyposażenie jednostek oraz wyposażenie i wyszkolenie ratowników

Opis stanu
faktycznego

3.1. Zgodnie z § 4 ust. 1, ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 21 listopada 2014 r. w sprawie szczegółowych zasad wyposażenia jednostek organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej³³ (dalej *rozporządzenie w sprawie wyposażenia*), Komendant opracował dla Powiatu tabele wyposażenia, tj. zestawienie należnych pojazdów ratowniczo-gaśniczych i specjalnych oraz sprzętu i środków technicznych. Ich sporządzenie następowało, co pięć lat (czerwiec 2015 r. i czerwiec 2020 r.), w uzgodnieniu z Komendantem Wojewódzkim PSP³⁴.

(akta kontroli str. 456-475, 731)

Komenda, według stanu na 30 czerwca 2020 r., dysponowała:

- wymagany minimalnym standardem wyposażenia w zakresie liczby sprzętu i środków technicznych, posiadając m.in. pięć zestawów hydraulicznych (wymóg posiadania dwóch), trzy motopompy pożarnicze (wymóg posiadania jednej), 22 zapasowe butle do aparatów powietrznych (wymóg posiadania czterech);
- 14 pojazdami ratowniczo-gaśniczymi i specjalnymi³⁵. Poza jednym przypadkiem - brakiem ciężkiego samochodu ratowniczo-gaśniczego, minimum GCBA 7/40³⁶, PSP posiadała wymagane w załącznikach 1, 2 oraz tabeli wyposażenia pojazdy wykorzystywane w ratownictwie.

³³ Dz. U. poz. 1793.

³⁴ Tabela wyposażenia z czerwca 2020 r. jest w trakcie uzgadniania jej z KW PSP.

³⁵ M.in. lekki, średni, ciężki samochód ratowniczo-gaśniczy (3), samochód z drabiną (1), lekki samochód ratownictwa technicznego (1), średni samochód ratownictwa wodnego (1), ciężki samochód ratownictwa drogowego (1), żuraw samochodowy o udźwigu maksymalnym minimum 30 t (1).

³⁶ Załącznik nr 2, poz. 2 rozporządzenia w sprawie wyposażenia.

(akta kontroli str. 172, 456-457, 466-468, 731)

Informacja o stanie wyposażenia w tym posiadane i wymagane pojazdy była przekazywana KW PSP - w tabeli wyposażenia (w 2015 r. i 2020 r.) oraz w corocznych informacjach PSP-BT z wyposażenia w podstawowy sprzęt i urządzenia pożarnicze.

(akta kontroli str. 740-745)

Wyjaśniając przyczyny braku wymaganego pojazdu, Komendant stwierdził, że przyczyną tego jest brak środków w budżecie Komendy. Koszt pojazdu plasuje się w granicach 1,5 mln zł, co przekracza możliwości finansowe Komendy. Pozyskanie lub współfinansowanie zakupu takiego sprzętu przez władarzy gmin wykracza poza możliwości finansowe tych instytucji. Komenda w zakresie pozyskania ww. sprzętu wg standardów ujętych w normatywie wyposażenia raportuje jednostce nadrzędnej (np. poprzez uzgodnienie i zatwierdzenie normatywu wyposażenia dla Komendy przez jednostkę nadrzędną), która zgłasza zapotrzebowanie na sprzęt Komendzie Głównej realizującej zakupy sprzętu zgodnie z możliwościami finansowymi.

Komendant dodał, że braki w tym zakresie nie wpłynęły na prawidłowość realizacji zadań ratowniczych z uwagi na możliwość dysponowania takim sprzętem z sąsiednich powiatów.

(akta kontroli str. 715, 720-721)

Stan wyposażenia jednostek OSP włączonych do ksr³⁷ (dziewięć) w zakresie posiadania: ubrań specjalnych, aparatów oddechowych, hydraulicznych narzędzi ratowniczych, agregatów prądotwórczych, pompy do wody zanieczyszczonej, zestawów ratownictwa medycznego, radiotelefonów nasobnych odpowiadał standardom określonym w „Analizie potencjału ratowniczego Ochotniczych Straży Pożarnych włączonych do ksr³⁸”.

We wszystkich OSP liczba stanowisk garażowych odpowiadała liczbie posiadanych samochodów. W przypadku jednego OSP (w Jemiołowie) ogrzewanie garażu nie spełniało standardów (ogrzewanie elektryczne). Ustaleń w tym zakresie (ogrzewania) dokonano w ramach kontroli (z 30 maja 2019 r.), której wyniki zostały przekazane do wiadomości Wójtowi Gminy³⁹.

(akta kontroli str. 40, 306-307, 477, 731)

3.2. Oględziny wybranych pomieszczeń Komendy oraz sprzętu/wyposażenia wykorzystywanego do działań ratowniczo gaśniczych przez JRG wykazało, że w Komendzie znajdowały/o się m.in.:

- dziewięć, odpowiednio wyposażonych pomieszczeń sypialnych dla strażaków. Stan techniczny zarówno pomieszczeń, jak i wyposażenia nie nosił śladów uszkodzeń, zniszczeń uniemożliwiających ich użytkowanie. W czterech pokojach nie było systemu (rolety/żaluzje) umożliwiającego pełne zacinienie pokoju. Braki w tym zakresie, według Komendanta, uzupełnione zostaną do końca roku;
- pomieszczenia socjalne, tj. kuchnia wraz z jadalnią, na około 10 osób, pralnia z suszarnią⁴⁰, świetlica⁴¹, tzw. brudna szatnia dla strażaków oraz trzy szatnie (dla każdej zmiany - wyposażone m.in. w indywidualne szafki);

³⁷ Według stanu na 30 czerwca 2020 r.

³⁸ Sporządzona przez Komendę Główną PSP, Warszawa, listopad 2019 r.

³⁹ Pismo z dnia 4 czerwca 2019 r., nr PRZ.0761.25.2016.TD.

⁴⁰ Na których wyposażeniu znajdowały się dwie suszarki, jedna pralnia, dwie pralki automatyczne.

- odpowiednio wyposażone pomieszczenia sanitarne (bez śladów uszkodzeń, zniszczeń uniemożliwiających ich użytkowanie);
- starannie utrzymany teren wypoczynkowy;
- zaplecze techniczne składające się m.in. z: 14 garaży bojowych (ogrzewanych oraz wyposażonych w odciąg spalin);
- pojazdy ratowniczo-gaśnicze i specjalne wymienione w tabeli wyposażenia, posiadające ważne terminy badań technicznych, certyfikaty oraz dopuszczenie do użytkowania wydane przez Urząd Dozoru Technicznego⁴²;
- wyposażenie pojazdu ratowniczo-gaśniczego GBA 3/30/4,7 odpowiadające standardom wyposażenia samochodu ratowniczo-gaśniczego ujętym w załączniku nr 1 do "Wytucznych standaryzacji pojazdów pożarniczych i innych środków transportu PSP" z dnia 14 kwietnia 2011 r.⁴³ oraz standardom wyposażenia zestawu ratownictwa medycznego R1 do zasad organizacji ratownictwa medycznego z lipca 2013 r.⁴⁴.

Strażacy posiadali indywidualne środki ochrony osobistej (ubrania i rękawice, kominiarki, hełmy, buty strażackie) oraz wyposażenia (maski do aparatów oddechowych, sygnalizatory bezruchu, pasy strażackie, zatrzaśniki, podpinka)⁴⁵.

(akta kontroli str. 478-496, 715, 721)

3.3. Według stanu na dzień 30 czerwca 2020 r. w Komendzie zatrudnionych było 55 strażaków, w tym 33 strażaków posiadających przeszkolenie podstawowe, dwóch będących w jego trakcie szkolenia, dziewięciu oficerów i 11 aspirantów.

(akta kontroli str. 497, 732)

Strażacy ukończyli szkolenia specjalistyczne, w tym m.in. szkolenie: młodszego nurka (ukończyło dziewięć osób), nurków MSWiA wykonujących prace podwodne w zakresie ratownictwa (trzech), nurków kierujących pracami podwodnymi w zakresie ratownictwa (trzech), stabilizacji naruszonych konstrukcji (pięciu), ratownictwa chemicznego i ekologicznego (ośmiu), z ratownictwa na obszarach wodnych realizowanego przez ksrg w zakresie podstawowym (siedmiu), ratownictwa lodowego (czterech), obsady stanowiska kierowania (trzech), współdziałania z SP ZOZ LPR (43), kwalifikowanej pierwszej pomocy (55), segregacji w zdarzeniach mnogich i masowych (sześciu), z gaszenia pożarów wewnętrznych (10), działań poszukiwawczo-ratowniczych realizowanych przez ksrg w zakresie podstawowym (dziewięciu), z ratownictwa wysokościowego realizowanego przez ksrg w zakresie podstawowym (siedmiu).

(akta kontroli str. 497-498)

Określone przez Komendanta potrzeby szkoleniowe (na 30 czerwca 2020 r.) dotyczą czterech rodzajów szkoleń specjalistycznych: nurków kierujących pracami podwodnymi w zakresie ratownictwa (dla jednej osoby), ratownictwa chemicznego i ekologicznego (trzech osób), ratownictwa lodowego (dwóch osób) oraz obsady stanowiska kierowania (dwóch osób).

⁴¹ Wyposażona w stoliki, dwie kanapy, telewizor i kominek.

⁴² Sprawdzenia posiadania certyfikatów, dopuszczenia przez UDT poddano wyłącznie pojazdy wykorzystywane przez grupy specjalistyczne (3) oraz pojazd, którego wyposażenie poddano oględzinom.

⁴³ Oględzinom poddano 20 pozycji wyposażenia pojazdu ratowniczo-gaśniczego GBA 3/30/4,7 z grupy pomp pożarniczych, narzędzi ratowniczych, pomocniczych i osprzętu dla straży pożarnej, zestaw ratownictwa medycznego.

⁴⁴ Oględzinom poddano 10 pozycji wyposażenia zestawu ratownictwa medycznego R1.

⁴⁵ Oględzinom poddano wyposażenie sześciu strażaków przypisanych do pojazdu ratowniczo-gaśniczego, którego wyposażenie poddano oględzinom.

(akta kontroli str. 497-498)

Wyszkolenie, w tym potrzeby szkoleniowe były w Komendzie poddawane systematycznej analizie, polegającej m.in. na:

- analizie ogólnego zatrudnienia i wyszkolenia funkcjonariuszy przeprowadzanej przez sekcję organizacyjno-kadrową;
- analizie potrzeb kadrowych przeprowadzaną przez Dowódcę JRG, który uwzględniając potrzeby w zakresie wyszkolenia strażaków wynikające z zasad organizacji ratownictwa wysokościowego, wodnego, chemiczno-ekologicznego, technicznego, poszukiwawczo-ratowniczego przedstawiał propozycje dotyczące uzupełnienia lub podwyższenia wyszkolenia funkcjonariuszy;
- inspekcjach gotowości bojowej i jej wynikach przeprowadzanych przez funkcjonariuszy: Komendy (Wydział Kontrolny Komendy, dowódców JRG), Komendy Wojewódzkiej, Komendy Głównej;
- analizach przeprowadzonych ćwiczeń;
- sporządzaniu indywidualnej opinii służbowej, w ramach której opiniujący proponował podwyższenie lub uzupełnienie kwalifikacji oraz wskazywał dalszy rozwój zawodowy.

(akta kontroli str. 502-508, 520-525, 536-539, 622, 633, 733)

W wyniku przeprowadzonej analizy szkoleniowej, w okresie objętym kontrolą:

- funkcjonariusze PSP uczestniczyli w szkoleniach/doskonaleniu zawodowym z zakresu: sprzętu do działań ratowniczo-gaśniczych, ratownictwa medycznego, ratownictwa technicznego, ratownictwa chemicznego i ekologicznego, ratownictwa wodnego, ratownictwa wysokościowego, działań poszukiwawczo-ratowniczych, taktyki zwalczania pożarów, ćwiczeń na obiektach, wychowania fizycznego, testy w komorze dymowej, szkolenie w budynku rozgorzeniowym, gaszenia pożarów wewnętrznych, instruktora gaszenia pożarów wewnętrznych;
- organizowano dla funkcjonariuszy PSP ćwiczenia ratownicze.

(akta kontroli str. 500-502, 508-519, 600-609, 733)

3.4.-3.5. Spośród 217 strażaków OSP włączonych do ksrg⁴⁶ biorących bezpośredni udział w działaniach ratowniczo-gaśniczych, przeszkolenie w zakresie:

- podstawowym i bhp posiadali wszyscy strażacy (217);
- kierowcy – konserwatora sprzętu - 39 osób;
- dowódcy - 57 osób;
- naczelnika - 19;
- ratownictwa technicznego - 71;
- kwalifikowanej pierwszej pomocy - 68
- zabezpieczenia lądowania/współpracy z LPR - 68 osób.

(akta kontroli str. 499, 733)

Minimalny standard wyszkolenia nie występował w dwóch jednostkach OSP, w zakresie szkolenia: kierowcy – konserwatora sprzętu (jeden strażak⁴⁷); kwalifikowanej pierwszej pomocy (jeden strażak⁴⁸).

⁴⁶ Według stanu na 30 czerwca 2020 r.

⁴⁷ OSP w Ołoboku.

(akta kontroli str. 499)

Wyjaśnienia Komendanta dotyczące działań podejmowanych w Komendzie, w celu zapobiegnięcia ewentualnemu wystąpieniu braków przeszkolonych członków OSP zamieszczone zostały w części 1.1. *wystąpienia pokontrolnego*.

Szkolenie dla członków OSP w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy organizowane było przez Ośrodek Szkoleniowy KW w Gorzowie Wlkp. Komenda informowała OSP o możliwości uczestnictwa w planowanym szkoleniu. Zajęcia z kwalifikowanej pierwszej pomocy prowadzili m.in. funkcjonariusze PSP.

(akta kontroli str. 529, 733)

W ostatnim kwartale danego roku, Komendant zwracał się do Zarządów Gminnych OSP Powiatu o poinformowanie o potrzebach szkoleniach oraz prognozowanej liczbie uczestników. Uzyskane w ten sposób informacje stanowiły podstawę do organizowania przez PSP szkoleń dla drużyn OSP. W okresie objętym kontrolą zorganizowano:

- cztery edycje szkolenia w zakresie BHP, w których uczestniczyło 180 członków OSP (100 z OSP z ksrg);
- trzy edycje szkolenia podstawowego strażaków ratowników, w którym uczestniczyło 68 członków OSP (53 z OSP z ksrg);
- szkolenie dla kierujących działaniem ratowniczym dla siedmiu uczestników (czterech z OSP z ksrg);
- szkolenie z zakresu ratownictwa technicznego dla czterech uczestników (trzech z OSP z ksrg);
- szkolenie dla kierowców – konserwatorów dla dziewięciu uczestników (wszyscy z OSP z ksrg);
- szkolenie dla naczelników dla trzech uczestników (wszyscy z OSP z ksrg).

(akta kontroli str. 529-542, 734)

W procesie szkolenia członków OSP nie wykorzystywano szkoleń e-learningowych. Odnosząc się do ewentualnego wykorzystywania takiej formy doskonalenia członków OSP, Komendant wyjaśnił: *W najbliższym czasie nie przewiduję szkolenia strażaków OSP w systemie e-learningowych z powodu braku możliwości technicznych większości jednostek OSP. Jednakże jest to opcja, która poddawana jest dyskusji podczas spotkań z osobami odpowiedzialnymi w gminach za wyszkolenie strażaków OSP i jest brana pod uwagę do realizacji szczególnie w obecnym okresie (Covid-19) - po spełnieniu wymogów sprzętowych i opracowaniu stosownych zasad szkolenia tego typu. Nadmienić jednak należy, że specyfika szkoleń pożarniczych w dużej mierze odbywa się w ćwiczeniach praktycznych, co znacznie utrudnia przeprowadzenie pełnego szkolenia w systemie e-learningowym.*

(akta kontroli str. 526, 716, 721)

Z przebiegu szkoleń sporządzano dokumentację wymienioną w rozdziale VII pkt 10⁴⁹ w „Zasadach organizacji szkoleń członków ochotniczych straży pożarnych

⁴⁸ Osp w Toporowie.

⁴⁹ Badaniem objęto dokumentację ze szkolenia z zakresu podstawowego strażaka ratownika OSP przeprowadzonego w okresie od 15.02.2019 r. do 30.03.2019 r.

biorących udział w działaniach ratowniczych” sporządzonych przez Komendę Główną⁵⁰.

(akta kontroli str. 544-558)

Szkolenia prowadzone były przez osoby uprawnione do prowadzenia zajęć (13 funkcjonariuszy PSP i jednego wykładowcę spoza PSP), wymienione w rozdziale V pkt 12 lit. a-c określonych w „Zasadach organizacji szkoleń członków (...)”.

(akta kontroli str. 529)

W okresie objętym kontrolą w ćwiczeniach w komorze dymowej uczestniczyło 62 członków OSP z kserg. Według stanu na dzień 30 czerwca 2020 r. przeszkolenia w komorze dymowej wymagało 24 członków OSP. Przeszkolenie tych osób zaplanowano do końca października 2020 r.

(akta kontroli str. 527-528, 734)

Jednostki OSP z kserg, oprócz szkoleń organizowanych przez Komendę, uczestniczyły w szkoleniach organizowanych przez inne podmioty (osoby fizyczne, osoby prawne). Poza dwoma OSP⁵¹, które nie uczestniczyły w żadnym szkoleniu zorganizowanym przez podmiot inny niż PSP, liczba szkoleń, w których uczestniczyły poszczególne OSP w kserg wahała się między dwoma a ośmioma. Dotyczyły one m.in.: szkolenia psów ratowniczych; gaszenia pożarów: kominowych, wewnętrznych; udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej; ratownictwa technicznego; budowy wałów przeciwpowodziowych; kwalifikowanej pierwszej pomocy.

(akta kontroli str. 581-598)

Szkolenia organizowane przez PSP odbywały się w pomieszczeniach i obiektach szkoleniowych Komendy oraz Ośrodka Szkoleniowego KW PSP w Gorzowie Wlkp., tj:

- w pięciu salach dydaktycznych, w tym dwóch stanowiących infrastrukturę własną Komendy, a trzech należących do Ośrodka Szkoleniowego KW w Gorzowie Wlkp.;
- komorze dymowej wraz z pomieszczeniem wydolnościowym;
- wspinalni;
- placu Komendy wykorzystywanego do prowadzenia ćwiczeń ratowniczych.

Wykorzystywana do szkoleń infrastruktura była starannie utrzymana i wyposażona w sprzęt szkoleniowy, m.in. komputer, projektory wizyjne, fantomy.

(akta kontroli str. 559-580, 734-735)

3.6. W okresie objętym kontrolą przeprowadzono łącznie 45 ćwiczeń ratowniczych (39 w 2019 r. i sześć w 2020 r.⁵²), z czego w 18 (40%) uczestniczyły jednostki OSP z kserg. Przeprowadzone ćwiczenia dotyczyły ratownictwa ogólnego, wodnego (w tym lodowego), medycznego, wysokościowego, chemiczno-ekologicznego, technicznego. Z ćwiczeń sporządzana była analiza, a na koniec roku analiza zbiorcza. Badanie pięciu losowo wybranych analiz, w tym:

⁵⁰ Warszawa, 2015 r.

⁵¹ OSP w Jemiołowie i Niekarzynie.

⁵² Według stanu na dzień 30 czerwca 2020 r.

- ratownictwa ogólnego (trzy analizy) dotyczących prowadzenia: działań ratowniczo-gaśniczych podczas pożaru na terenie składowiska odpadów z uwzględnieniem organizacji systemów dostarczania wody na duże odległości; działań gaśniczych podczas pożaru lasu z uwzględnieniem organizacji systemów dostarczania wody na duże odległości; organizacja ewakuacji i prowadzenia działań ratowniczo-gaśniczych w obiekcie;

- ratownictwa wodnego (dwie), w tym lodowego dotyczących: działań ratowniczych na poziomie podstawowym na zamrożniętych akwenach oraz działań ratowniczych na poziomie specjalistycznym w przypadku wydobywania łodzi wiosłowej z dna jeziora z głębokości około 10m;

wykazała m.in., że zawierały one elementy wymienione w § 44 ust. 2 rozporządzenia w sprawie ksr, a sformułowane w nich uwagi/wnioski/spostrzeżenia (np. w zakresie przeprowadzenia szkolenia dotyczącego wytwarzania zawartych prądów gaśniczych wody na prądownicach) omawiane były po zakończeniu ćwiczenia z jego uczestnikami oraz realizowane (omawiane) w ramach zajęć doskonalenia zawodowego strażaków.

(akta kontroli str. 599-620, 735)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym obszarze.

OBSZAR

4. Sprawowanie przez komendanta powiatowego PSP nadzoru nad ksr na terenie Powiatu

Opis stanu
faktycznego

4.1. Obowiązującym w Komendzie dokumentem, który regulował zagadnienia związane z inspekcją gotowości operacyjnej podmiotów ksr było zarządzenie nr 10 KG PSP z dnia 28 grudnia 2017 r. w sprawie sposobu przeprowadzenia inspekcji gotowości operacyjnej podmiotów ksr (dalej *zarządzenie*).

W okresie objętym kontrolą zaplanowano 46, a zrealizowano 29 inspekcji gotowości operacyjnej jednostek ksr, z czego w:

- w 2019 r. zaplanowano łącznie 29 inspekcji, realizując 26. Inspekcje objęły: stanowisko kierowania (cztery), JRG⁵³ (trzy), OSP w ksr (dziewięć), OSP spoza ksr (10);
- w 2020 r. zaplanowano łącznie 17 inspekcji (w tym SK, JRG, OSP w ksr), a zrealizowano trzy (wszystkie w JRG). Wstrzymanie kontroli było wynikiem sytuacji epidemiologicznej w kraju⁵⁴.

(akta kontroli str. 276, 736)

Przeprowadzone inspekcje były ewidencjonowane, a po ich zakończeniu poddane analizie. Analizy sporządzane były po zakończeniu roku⁵⁵ odrębnie z inspekcji gotowości operacyjnej SK, JRG, OSP włączonych do ksr. W każdej z analiz sformułowano wnioski. W analizie dotyczącej wyników inspekcji przeprowadzonych

⁵³ JRG – jednostka ratowniczo-gaśnicza.

⁵⁴ Pismo Komendy Wojewódzkiej PSP w Gorzowie Wlkp. nr WR.0754.11.7.2020RU z dnia 9 marca 2020 r., w którym nakazano wstrzymać m.in. wszelkiego rodzaju inspekcje PSP oraz OSP.

⁵⁵ W styczniu po zakończeniu roku, którego dotyczyły.

w OSP w ksrq wskazano m.in. na dążenie do poprawy warunków socjalnych w remizach, podnoszenia poziomu przygotowania strażaków OSP do działań ratowniczych poprzez udział w szkoleniach organizowanych przez Komendę, kontynuowanie, w miarę możliwości wymiany pojazdów OSP, podejmowanie działań przez wójtów i burmistrzów w celu doposażenia jednostek OSP w sprzęt ppoż. Wnioski zawarte w analizie przedstawiano wójtom i burmistrzom na corocznych spotkaniach, komendantom gminnym OSP/komendantowi ochrony ppoż, przedstawicielom OSP na zebraniach sprawozdawczych w poszczególnych OSP.

(akta kontroli str. 282-303, 326-355)

Badanie dwóch spośród dziewięciu inspekcji przeprowadzonych w jednostkach OSP z ksrq⁵⁶ wykazało, że zakres kontroli, który obejmował m.in.: alarmowanie OSP, gotowość operacyjną druhów, gotowość do natychmiastowego użycia pojazdów, sprzętu ratowniczego, sprzętu łączności, dokumentację (np. dokumentowanie działań ratowniczych), sprawdzenie wiedzy teoretycznej i praktycznej druhów, sprawdzenie stanu technicznego infrastruktury strażnicy odpowiadał zakresowi określoneu w zarządzeniu. Stwierdzone nieprawidłowości/zastrzeżenia dotyczyły m.in.: wykonania ćwiczenia taktycznego, braku zezwolenia na prowadzenie pojazdów uprzywilejowanych, niekompletnej torby medycznej, braku odpowiedniej przestrzeni w garażu do ubierania się strażaków. O wynikach inspekcji, w każdym przypadku poinformowano Wójta/Burmistrza Gminy, na terenie, której znajduje się OSP.

(akta kontroli str. 304-307, 310-325)

Analiza pytań sprawdzających i założeń taktycznych zastosowanych w inspekcjach OSP w ksrq wykazała, że zarówno pytania, jak i założenia taktyczne różniły się w poszczególnych inspekcjach.

(akta kontroli str. 304, 736)

Inspekcje przeprowadzane były (zgodnie z § 4 zarządzenia) przez zespół inspekcyjny, składający się z dwóch członków, którzy ukończyli kilkanaście szkoleń z zakresu działań ratowniczo-gaśniczych, w tym dwóch/trzech w okresie objętym kontrolą.

(akta kontroli str. 258, 272-275, 310, 318, 736)

4.2. W okresie objętym kontrolą Komendant sporządził pięć analiz działań ratowniczych (cztery pożary i jeden wypadek samochodowy). Każda z analiz zawierała elementy określone w załączniku nr 13 rozporządzenia w sprawie ksrq, w tym oceny i wnioski, z którymi (jak i całą analizą) zapoznano zmiany służbowe oraz omówiono m.in. podczas ćwiczeń praktycznych.

(akta kontroli str. 259-271, 736-737)

4.3. W okresie objętym kontrolą do Komendy nie wpłynęły skargi i wnioski dotyczące funkcjonowania ksrq.

(akta kontroli str. 356)

4.4. Funkcjonowanie ksrq, w tym jego potencjał ratowniczy, było systematycznie analizowane poprzez coroczne sporządzanie:

- planów ratowniczych (więcej w punkcie 1.4.-1.5. *wystąpienia pokontrolnego*);

⁵⁶ OSP w: Zbąszynku i Toporowie.

- analiz zabezpieczenia operacyjnego i analizy zagrożeń (więcej w punkcie 1.4. – 1.5. wystąpienia pokontrolnego);
- analiz z przeprowadzonych inspekcji gotowości operacyjnej (więcej w punkcie 4.1. wystąpienia pokontrolnego);
- sprawozdania z działalności Komendy.

(akta kontroli str. 32-36, 67-136, 144-257, 737)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym obszarze.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag ani wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Zielonej Górze. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Zielona Góra, 14 października 2020 r.

Kontroler
Anna Tronowicz

główny specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Zielonej Górze
p.o. Dyrektora
Włodzimierz Stobrawa

.....
podpis

.....
podpis